

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Dobrote sedanje vlade.

1. Samovlada ali absolutizem.

Najvažnejši pojav zadnjih mescev, odkar ni bilo časnikov, je samovlada liberalnih in socijalističnih ministrov. Že več mesecev sede na ministrskih stolcih, dasi v Narodnem predstavništvu nimajo večine. Zato pa so Narodno predstavništvo razgnali in že nad mesec dni sami krmarijo državo. Dvajset ljudi vlada nad ljudstvom, dasi vedo, da pri krščansko mislečem, slovenskem, hrvatskem in srbskem ljudstvu nimajo zaslombe, ne zaupanja.

Pa kako vladajo liberalci (demokrati) in socijalisti? Ker vedo, da bi pri volitvah propadli, si s svojo strahovlado pripravljajo pot za volitve. Na Hrvatskem so izdali posebno odredbo glede nameščanja in premeščanja občinskih uradnikov; razpustili so občinske odbore in mestne zastope in določili nove občinske volitve. Pri teh volitvah bodo volilci glasovali ustmeno pred volilnim poverjeništvom, ki ga bo imenovala vlada. Voliti bodo smele tudi ženske, ki so dovršile štiri razrede srednjih šol, ne pa kmečke ženske! Vse to so ukrenili zato, da bi občinski odbori prišli pod pritiskom liberalno-socijalistične vlade popolnoma v njihove roke. Potem, tako upajo, bi tudi pri novih državnozbornih volitvah zmagali.

Kaj podobnega bi lahko odredili tudi za Slovenijo. Pa proti temu mi že danes odločno protestiramo! Začeli so že! Kakor v Belgradu celo državo vodi nekaj liberalcev in socijalistov, so hoteli tudi pokrajinsko vlado v Ljubljani pre-

LISTEK.

Mariš Golec.

Posvečuj praznik!

(Dolje.)

Teden priprave za ta vaški bal je potekel za Včesnova ženska srca prav klavrno, da, žalostno. Je bilo že v nedeljo popoldne. Pepca in Tončka ste vedno še stopali ujaljeno po samih petah in grabili v presledkih za predpasnik, otiraje si solzne oči. Cim-bolj se je pomikal kazalec, na uri, tem bolj so vrel globoki vzdih iz mladih, od lastnega očeta tako kruto teptanih src.

Močno se ovije krog človeškega srca veselje, ki Sloveka kar naenkrat dohitijo, ako o njem poprej niti ne slutijo. Nekako tako je bilo tudi s Zepec in Tončko. Njuni koraki so se omilili, globoki vzdih so se zavrteli in na njune obraze je posinila zarja upajoče radosti, ko je stopil v domačo hišo ljubljani — stric Stefan.

Stric ni imel veljave samo pri naših znankah, ampak njegova beseda je tudi nekaj odtehtala pri očetu. Tokrat tolikanj dobrodošli Stefan je bil brz pridobljen za veselilni program in zaupano mu vse že rabljeno orožje za odločilno bitko z očetom. Stric se je žutil v tej od ženskega jezika in uma oprtani bojni opravi neokretnega kot David v Savlovem oklepu. Vzel je tudi on rajši pračo in naskočil Goljata z usodepolnim kamenom.

Oče Včesna, skoraj bi bil pozabil omeniti, je kar rad kvartal s prijatelji. Ta očetova strast je bil ravno oni kamen, ki ga je Stefan pobral, zavrtel v prači jezika in podrli z njim mogočni steber njegovih jeklenih sklepov. Stefan je povabil brata v krčmo na kvarte, ne na — bal. Zaplankal je tudi Pepco in Tončko z

očetovim dovoljenjem za nekaj plesnih valčkov in saj za par uric proste zabave v krčmi.

Kdo bi opisal veselje mladih dekliških src, ki je kar mahoma vzkliko, pognalo in se razovel. V jedri uri ste bili kaj okusno napravljeni za vaško veselico, pod očetovim in stričevim nadzorstvom ste stopali od radosti žarečih obrazov v sosedovo krčmo, v naročje Bertla, prvič v življenju na — bal! Uslužnemu stricu je bila že po potu zaprisežena globoka hvaležnost do groba.

S tržko oliko na pol podkovani vodja zabave, Bertl, je peljal tako odlične goste v posebno izbo in jim stregel s pokloni in pijačo. Niso gonili dolgo kolovrata prijateljskega razgovora, že sta bila oče in stric zatopljeni v: ase, kralje, dame in desetke. Oče Včesna se je tako poglobil v igro, da ni prav nič zapazil, kedaj ste se hčerki zmuzali v sosedno, plesno izbo ter se zavrteli v kolobarju in v skoku.

Stric Stefan, prijatelj ženske mladine, je nalašč igral bolj malomarno in brezbržno, izgubljal in dražil igralno strast bratovo. Ta je popolnoma pozabil na trdne sklepe, na posvečevanje Gospodovega dne in na to, da se nahaja pod streho plesa in — bala. Naša igralca sta, samoumevno, kaj na debelo mazala in gladila kvarte z vinsko kapljo, oče Včesna se ni prav nič kesal, da se je zapletel v tako zelo mikavno zabavo.

Plesalci v sosedni sobi so postajali glasnejši — harmonika je hreščala zdaj v zategnjenih, sedaj spet v poskočnih glasovih in bilo je slišati drsanje podplavov po tleh in glasno udarjanje fantov-plesalcev s petami.

Vodja plesa Bertl je celo razdelil posebne pustine kapiče med goste in nataknil tudi igralcema dolga, papirnata in pisana pokrivala na glavo.

Niti Včesna se ni branil tega maškeradnega nanka, ker pred njim se je množil denarni kupček in baš v tej igri so se svetile med drugimi kvartami pi-

kov as, kralj in dama. Glasno in veselo je hitro napovedal: „Pik vierzig!“

V sosedni sobi je zapela harmonika hitro in poskočno polko. Krona, pečat vsakega vaškega plesa, četudi nosi naslov in plašč „bal, je pač pretep in kreg med fanti. Ravno v trenutku, ko je oče Včesna plaval samega veselja nad pikovim asom, doma in kraljem, je podstavil Teličnikov Miha Storovem Martinu nogo, da je ta po dolgotni odletel v duri kvartalne sobe. Duri so bile samo priprte in z vso silo so pritisnile v Stefanov stol, ga izpodmaknile in pri padcu vznak je Stefan z vso močjo Včesna z nogo v obraz.

Očetu se je kar pri luči posvetilo prea očmi in pozabil je na pik asa, kralja in damo, grozna jeza se mu je porodila v srcu. Stefan se je zmotal na noge, orjaška brata sta se spogledala in brez vsake besede in namigljaja sporazumela: Udri po predrznih fantalinah!

Po bliskoma sta zavihetela vsak svoj stol v rokah in jelo je kar deževati udarcev na glave plesalcev. Ti so vsi preplašeni drli proti durim, se zagostili pri ozkem izhodu in padalo je po njih kakor po snopju. Nikdo se ni stavil v bran orjakoma, ki sta tu besnela liki podivjana tura. Bertl je hotel posredovati, prijel Včesna za roko in ga moledovaje prosil:

„Pa vendar, gospod, ali ste znoreli . . .?“
Slabo je naletel. Razkačeni gospod je sicer odložil stol, v zameno za njega pa zagrabil njega za nogo in vrat ter klestil s človeškim batom po skrunjevalcih Gospodovega dne.

Gostilničarka je splešena vsled hrupa privrtala v sobo in videč ljubljeno sialka, ki je padal in se dvigal kot cepec v mlatičevi roki, se je oklenila mlata in vikala:

„Sosed, ljubi in zlati sosev, kaj ti je storilo moje dete?“

Nič, prav nič ni opravila z vikom, še ona je morala skozi duri na plano.

(Konec prihodnjic.)

ustrojiti v liberalno-socijalistično. Dozdaj so bili v pokrajinski vladi za Slovenijo tudi trije poverjeniki naše Ljudske stranke. Pred blizu enim mesecem pa je belgrajska vlada naše tri poverjenike, med njimi predsednika pokrajinske vlade doktor Brejca, vrgla iz pokrajinske vlade za Slovenijo. Na čelo pokrajinske vlade pa je postavila dr. Žerjava,

brezobzirnostjo določajo in iztirjavajo davek. Poleg neprimerno visokega osebno-dohodninskega davka pa je vinski davek docela protizakonit in neopravičen. Kmečka Zveza je že parkrat pri vladi odločno protestirala zoper ta davek in poslanec Kmečke Zveze dr. Hohnjec je 24. novembra stavil glede vinskega davka na finančnega ministra posebno interpelacijo, v kateri dokaže, da je ta vinski davek popolnoma protipostaven.

5. Volitve.

Z radostjo smo pred letom dni pozdravili novo domovino Jugoslavijo. Tudi sedaj moramo biti veseli, da smo osvobojeni nemške nadoblasti. Z navdušenjem in zvestobe se bomo oklepali nove države. Urediti si jo hočemo, da bo res v naš blagor. Zato pa tembolj obsojamo sedanjo vlado, ki misli, da predstavlja državo, pa nič ne stori v blagor države in državljanov. Državo ljubimo, vlado obsojamo!

Izpregovorilo bo ob volitvah. Mi pa zahtevamo, da se volitve vršijo kar najhitreje, zahtevamo enako, splošno volilno pravico za moške in ženske! In tedaj bo ljudstvo govorilo tako, kakor sedanja protiljudska, liberalno-socijalistična vlada zasluži.

Markiranje kron.

Na kmečkih shodih v Št. Lju v Slov. gor., v Ormožu in v obče na vseh zborovanjih Kmečke Zveze v zadnjem času je bila sprejeta naslednja resolucija, ki jo je poslanec dr. Hohnjec poslal finančnemu ministru v Beograd:

„Kmetje in drugi člani Slovenske Ljudske Stranke, oziroma Slovenske Kmečke Zveze izjavljajo, da je preosnova in ozdravljenje naše valute nujna potreba ter da je treba kronske bankovce, iz katerih sestoji gotovi imetek velike večine državljanov kraljestva SHS, čimpreje v pravičnem razmerju zamenjati za novi državni denar. Če bi se ta izmenjava bila izvedla pred pol letom, bilo bi naše narodno gospodarstvo obvarovano milijonske in milijardne škode. Z markiranjem bankovcev se izmenjava ne bo pospešila, marveč zavlekla in tako bo vlada kriva, da se bo valuta zopet poslabšala. Da je v obtoku veliko krivo zigosanih kron, tega je kriva dosedanja politika vlade, ki je izvoz živih prepuščala privilegiranim in brezvestnim špekulantom ter tudi ni z vsemi sredstvi preprečila utihotapljanje tujih kronskih bankovcev v našo državo. Sedanji posestniki kronskih bankovcev so ponajveč kmetje, delavci in sploh nižji in srednji sloji, dočim so kapitalisti, vojni dobičkarji, oderuhi in špekulanti svoje ogromno premoženje pravočasno naložili v posestvo, hiše, neprimičnine, dragocenosti, v tujo valuto in v tuje vrednostne papirje. Zato zahtevamo, da se pri markiranju kronskih bankovcev morajo priznati vsi bankovci, če se posestnika ne more okriviti, da je prišel v posest teh bankovcev v slabem namenu.

3. Prehrana in promet.

Kako skrbi sedanja vlada za prehrano? Dr. Korošec je prevzel ministrstvo za prehrano v najbolj neugodnem času. Regent sam mu je rekel: „Zelo težavno nalogo prevzamete.“ A dr. Korošec pravi: „Poskusil bom, iz ljubezni do ljudstva.“ A ni le poskusil, ampak tudi izvršil. Z odločnostjo, ki je lastna le nepodkupljivemu možu, je iztrgal iz krempljev veletržcev in bogatašev velikanske zaloge zrnja in moke in jih razdelil med gladno ljudstvo. Dokler je bil dr. Korošec minister za prehrano, ni manjkalo moke ne kruha, ljudstvo ni stradalo.

Ali naj še omenim druge stvari, v katerih se sedanja liberalno-socijalistna samovlada odlikuje? N. pr. promet na železnicah. Sami vidimo, kako se železniški vozovi komaj in komaj gibljejo. In to že pri nas. Kaj šele po Hrvatskem! Ni čuda!

Pa ni dovolj premoga! Toliko ga imamo, da bi ga lahko na tisoče vagonov izvažali. Samo liberalno-socijalistična vlada ga nima! Ker se zanj ne briga!

4. Carina in davki.

Kaj naj rečemo o carini? Carina dosega pri nekaterih potrebnih predmetih skoro polovično ceno. Že pred več kot tremi meseci so poslanci Kmečke Zveze zahtevali, da se odpravi carina na obleko, klobuke, obutev, sol in petrolej. Vlada ni hotela ugoditi, češ, država potem nima dovolj dohodkov! Vojnih dobičkarjev in verižnikov pa ne vidijo, da bi jih obdačili! In jih tudi ne bodo, saj so njihovi zastopniki in kakor se sliši, nekateri celo sorodniki!

Slednjic glede davkov. Dohodki morajo biti, država ima pravico pobirati davke. Toda davki morajo biti pravično odmerjeni! Sedaj pa odmerjajo davke, kakor bi bil denar toliko vreden ko pred vojsko! In pri tem so nekateri gospodje na stališču, da si je kmet med vojsko Bog ve koliko pripravil, da je oderuh in verižnik. Če se potem še vodja „Samostojne kmetijske stranke“ Mermolja, v Beogradu ponaša, da na 5 hektarih pridelal letno 30.000 K čistega dohodka, ni čudno, da s take nasilnostjo in

potrebščine zlasti obleko in obutev, kojih cena je nedosežno in nezno visoka. Vse pomicirne valovanje narodnih zastopnikov ne more naroda docela uveriti o tem, da bi to markiranje bilo potrebno ter da bi zadržba 20% vplivala na našo valuto zboljševalno. Postopanje gotovih trgovskih krogov, ki so napovedano dvajsetodstotno oduzimanje sprejeli ne z dvajsetodstotnim znižanjem, marveč z več ko 20% zvišanjem cen pri blagu, je med narodom cmajalo vero v od vlade prorokovano valutno-zboljševalno moč dvajsetodstotne zadržbe. Avtoriteta vladine naredbje je tudi močno trpela vsled tega, ker so se celo nekateri poštni in drugi državni uradi v popolnem protislovju z določili vladine naredbje že tri dni pred začetkom markiranja branili sprejemati nemarkirani novci. Zato pa ima narod tem več pravice zahtevati od vlade, da brezpogojno drži svojo besedo v tem, da bodo za zadržane krone izdane priznanice pri zamenjavi veljale toliko kot resnične krone. Naši kmetje tudi zahtevajo, naj jim vlada dovoli, da smejo s temi priznanicami plačati davke. Pred nekaj dnevi sem g. ministru poslal tozadevno resolucijo, ki je bila sprejeta na vseh kmečkih zborih zadnjega časa in v katerih kmetje izjavljajo svojo željo in zahtevo, da se priznanicam prisodi veljava in vrednost za plačevanje davkov.

Stavim torej na g. ministra vprašanje:

1. Ali je voljan v rokah kmetov se nahajajočim priznanicam dovoliti veljavo za plačevanje davkov?

2. Ali je voljan podrejenim davčnim uradom nemudoma ukazati, da morajo omenjene priznanice od kmetov sprejemati kot odplačilo davkov?

Zaradi nujnosti stvari in ker Narodno predstavništvo ne zboruje, prosim pismenega odgovora.

Kako „Samostojni“ sodijo o dohodkih našega kmeta.

Poglavar te stranke pravi, da pridelal kmet na pet hektarjih 30.000 K čistega!

Lepi zagovorniki kmetijskih koristi so poglavarji Samostojne Kmetijske Stranke. Meseca junija se je v Beogradu vršilo posvetovanje za agrarno reformo. Na tem posvetovanju se je oglasil k besedi tudi Ivan Mermolja, poglavar Samostojne na Štajerskem. Te seje so se udeležili tudi drugi kmetijski zastopniki. Jugoslovansko Kmečko Zvezo je zastopal poslanec — kmet Brodar iz Kranjske. List v „Domoljub“ št. 27. z dne 3. julija 1919 poroča na strani 274 podrobno, kako „vrlo“ je Mermolja zastopal v Beogradu slovenske kmete. Poročilo pravi: „Mermolja je izjavil v svojem govoru, da se kmet s svojo družino na petih hektarjih (približno devet oralov) zemlje prav lahko živi. On je kot posestnik pet hektarjev zemlje imel letnega dobička iz svojega malega posestva 30.000 K (beritridesetisoč kron) in poleg tega je še preživel svojo družino.“

Ne vemo, v koliko bo v korist štajerskemu kmetu ta Mermoljeva izjava, posebno če jo pograbijo davčne oblasti glede predpisovanja dohodnine! Sklepati po Mermoljevi izjavi, bi morali imeti kmetje denarja kot črepin. Vsi pa vemo, da je začela kmeta sedaj, ko ga trpinči dohodninski in vinski davek in nezno draginja potrebščin, ki jih mora kupovati, primanjkovati denarja. Slišimo, da se Mermolja sedaj na shodih izvija in pravi, da pač ni tako mislil, ko je izustil tiste besede v Beogradu. A mi se sklicujemo na poročilo, ki ga je tedaj zapisal v Beogradu kmet in ga poslal „Domoljubu“ in drugim listom. Poročilo se glasi ob koncu: „Poročali bomo, kdaj ga bo (Mermolja) kot priganjača za davke odlikoval finančni minister.“

Taki zagovorniki kmetijskih koristi so kolvodje Samostojne!

Dostavek: Kakor nam poroča Mermoljev sed iz Pesnice, je Mermolja zadnja leta vojne sadil kot vrtnar na svojem posestvu papriko, paradiznike, karfijol, peteršilj, majaron, kumarce in fine buče. Te pridelke je za dobro ceno prodajal erarju in javnim aprovizacijam. Iz tega sledi, da je Mermolja tudi vojni dobičkar.

Slovenci širite naše liste!